

6 වැනි පරිච්ඡේදය

රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු

6.1 සමස්ත තිරිසන

රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතේ ඇතුළත් ඉලක්කයන් හා 2004 ජූලි මාසයේදී ප්‍රකාශයට පත්කළ රජයේ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති රාමුවෙහි ඇතුළත් අරමුණු ළඟාකර ගැනීම සඳහා 2004 දී රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය යොමු කෙරුණි. ඒ අනුව රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී එහි විනිවිදභාවය හා වගකිවයුතු භාවය වැඩි දියුණු කරන අතර රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ශක්තිමත් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ඉදිරියට ගෙනයාම, රාජ්‍ය ආයෝජන ඉහළ නැංවීම, රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය ශක්තිමත් කිරීම, ණය වෙළෙඳපොළ සංවර්ධනය කිරීම, රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සහ මහ ජනතාවට සහන සැලසීම කෙරෙහි ප්‍රධාන වශයෙන් අවධානය යොමු කරන ලදී.

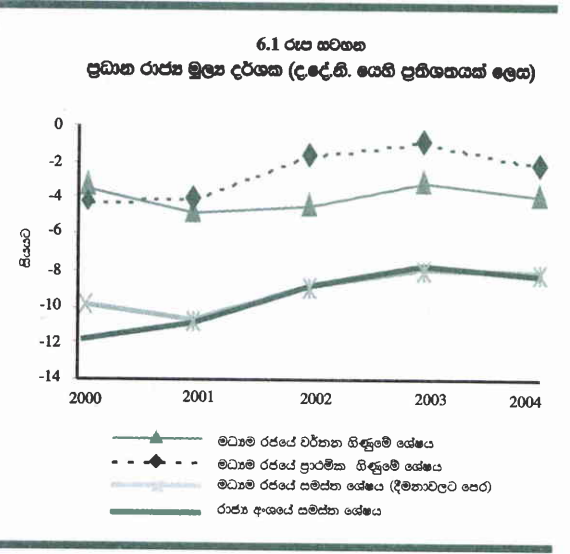
කෙසේ වෙතත්, 2004 දී සමස්ත රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණය හා රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්කයන් පවත්වාගෙන යාම අභියෝගාත්මක කාර්යයක් විය. අහිතකර දේශීය හා විදේශීය කම්පනයන් හේතුවෙන් රජයේ ආදායම් රැස් කිරීම අඩුවීම සහ රජයේ වියදම් ඉහළයාම මීට හේතු විය. මෙයට අමතරව විදේශීය මූලාශ්‍රයන්ගෙන් ණය ලබාගැනීම ප්‍රමාදවීම හා එය අපේක්ෂිත ප්‍රමාණයට වඩා අඩුවීම සහ පෞද්ගලීකරණ ලැබීම් අඩුවීම රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණයෙහි අපහසු බව තවදුරටත් තීව්‍ර කරන ලදී.

බදු පදනම පුළුල් කිරීම සහ බදු රැස් කිරීම වර්ධනය වීමේ ප්‍රතිඵල පිළිබිඹු කරමින් ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස පහළයාමේ ප්‍රවණතාවක් පෙන්නුම්කළ බදු ආදායමෙහි සිදු වූ වැඩිවීම දිරිගන්වන සුළු විය. කෙසේ වෙතත්, 2004 අයවැය ඉලක්කයන් සමඟ සසඳනකල, වාර්ෂික බදු ආදායම අයවැය

ඉලක්කය වූ ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 14.8 සමඟ සසඳන කල ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 0.9 ක අඩුවීමක් වාර්තා කළේය. මෙයට සමානව රජයේ වියදම ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 0.3 ක ප්‍රමාණයකින් ඉහළ ගියේය. ඒ අනුව මධ්‍යම රජයේ සමස්ත අයවැය හිඟය මුල් ඇස්තමේන්තුව වූ ද.දේ.නි. යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 6.8 සිට (මෙය 2004 පෙබරවාරි මස නිකුත් කළ පූර්ව මැතිවරණ අයවැය තත්ත්ව වාර්තාව මගින් ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 7.3 ක් ලෙස සංශෝධනය කරන ලදී.) සියයට 8.2 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. ප්‍රධාන වශයෙන් ලංකා බණිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව (CPC) සහ ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය (CEB) ඇතුළු මූල්‍ය නොවන රාජ්‍ය සංස්ථාවන්හි මෙහෙයුම් අලාභවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රාජ්‍ය අංශයේ සමස්ත අයවැය හිඟය ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 8.4 ක් දක්වා ඉහළ නැගුණි.

රාජ්‍ය අංශයේ මෙම වැඩි වූ අයවැය හිඟයන් ප්‍රධාන වශයෙන් දේශීය අංශයෙන් ණය ලබාගැනීම තුළින් මූල්‍යනය කරන ලදී. රජයේ මුළු ශුද්ධ දේශීය ණය ලබාගැනීම්, මූලික ඉලක්කය වූ රුපියල් බිලියන 65 (ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 3.2) සමඟ සසඳන කල රුපියල් බිලියන 117 (ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 5.8 ක්) දක්වා ඉහළ නැගුණි. මෙයට සමානව, රාජ්‍ය සංස්ථාවල නොපියවූ බැංකු ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 41.2 ක් දක්වා රුපියල් බිලියන 5 කින් ඉහළ ගියේය. එබැවින්, 2004 අවසානය වනවිට මධ්‍යම රජයේ ණය සහ රාජ්‍ය අංශයේ ණය පිළිවෙලින් ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 105.5 ක් සහ සියයට 107.5 ක් විය.

රජය විසින් 2004 දී, රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ක්‍රමෝපායයන් රාශියක් හඳුන්වා දෙන ලදී. බදු හා තීරු බදු ක්‍රම ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම, බදු පරිපාලනය ශක්තිමත් කිරීම, ආදායම් මණ්ඩලයක් පිහිටුවීම, ආර්ථික සේවා ගාස්තුව හඳුන්වාදීම, වර්තන වියදම් තාර්කිකරණය කිරීම සහ පරිපාලන මිල ගණන් වෙනස් කිරීම, උපායමාර්ගික ව්‍යවසාය කළමනාකරණ ඒජන්සිය (SEMA) පිහිටුවීම මගින් රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් ශක්තිමත් කිරීම, පරිපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ කමිටුව (ARC) සහ පරිපාලනය සඳහා වන ජාතික කවුන්සිලය (NCA) පිහිටුවීම මගින් පරිපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ ශක්තිමත් කිරීම, ජාතික මිලදී ගැනීමේ ඒජන්සිය (NPA) පිහිටුවීම සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතෙහි වාර්තා කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන්ට අනුව කටයුතු කිරීම මගින් රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතුවල විනිවිදභාවය හා වගකිවයුතුභාවය වැඩි දියුණු කිරීම වැනි ක්‍රියාමාර්ග ඒ අතරින් ප්‍රධාන ස්ථානයක් ගනී. තිරසාර සහ ප්‍රාදේශීය වශයෙන් සමබර ආර්ථික සංවර්ධනයක් සඳහා රාජ්‍ය ආයෝජනයන් කෙරෙහි ද ප්‍රමුඛත්වය ලබාදෙන ලදී. රජයේ ආදායම ද.දේ.නි. යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස පහත වැටීම, රාජ්‍ය ආයෝජනවල

6.1 සංඛ්‍යා සටහන
රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ සම්පිණ්ඩනය

ශීර්ෂය	රුපියල් දශලක්ෂ			
	2003	2004 අනුමත අයුත්තේන්තු	2004 භාවිතාලිපිත (අ)	2005 අනුමත අයුත්තේන්තු
මුළු ආදායම	276,516	331,572	311,473	389,492
බදු ආදායම	231,648	301,000	281,552	351,119
බදු නොවන ආදායම	44,868	40,292	29,921	38,373
ආදායම් ගැලපුම්	-	-9,720	-	-
වියදම් සහ ආපසු ගෙවීම්				
අඩුකළ පසු ණයදීම්	417,671	469,479	476,905	560,638
වර්තන	334,693	357,674	389,678	418,988
ප්‍රාග්ධන සහ ශුද්ධ ණයදීම්	82,979	111,805	87,227	141,650
එයින් රාජ්‍ය ආයෝජන	87,409	107,528	97,631	144,440
වර්තන ගිණුමේ අතිරික්තය (+)/හිඟය (-)	-58,176	-26,102	-78,205	-29,496
ප්‍රාග්ධන ගිණුමේ අතිරික්තය (+)/හිඟය (-)	-16,029	-16,990	-45,650	-43,146
සමස්ත අයවැය හිඟය (ප්‍රදානයන්ට පෙර)	-141,155	-137,907	-165,432	-171,146
මූල්‍යනය	141,155	137,907	165,432	171,146
විදේශීය ශුද්ධ ණය ගැනීම්	43,066	49,898	37,071	48,684
විදේශීය ප්‍රදානයන්	7,956	10,000	8,681	10,200
දේශීය මූල්‍යනය	79,660	65,009	117,243	104,761
වෙළෙඳපොළ ණය ගැනීම්	79,830	65,009	112,563	104,761
බැංකු නොවන	100,735	92,009	69,274	104,761
බැංකු	-20,905	-27,000	43,289	-
මූල්‍ය අධිකාරිය	-28,559	-	65,828	-
වාණිජ බැංකු	7,654	-	-22,539	-
අනෙකුත් ණය ගැනීම්	-170	-	4,680	-
දේශීය ප්‍රදානයන්	250	-	-	-
පෞද්ගලීකරණ ලැබීම්	10,223	13,000	2,437	7,500
දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්				
මුළු ආදායම	15.7	16.4	15.4	17.1
බදු ආදායම	13.2	14.8	13.9	15.4
බදු නොවන ආදායම	2.5	2.0	1.5	1.7
ආදායම් ගැලපුම්	-	-0.5	-	-
වියදම් සහ ආපසු ගෙවීම්				
අඩුකළ පසු ණයදීම්	23.7	23.2	23.5	24.6
වර්තන	19.0	17.6	19.2	18.4
ප්‍රාග්ධන සහ ශුද්ධ ණයදීම්	4.7	5.5	4.3	6.2
එයින් රාජ්‍ය ආයෝජන	5.0	5.3	4.8	6.3
වර්තන ගිණුමේ අතිරික්තය (+)/හිඟය (-)	-3.3	-1.3	-3.9	-1.3
ප්‍රාග්ධන ගිණුමේ අතිරික්තය (+)/හිඟය (-)	-0.9	-0.8	-2.2	-1.9
සමස්ත අයවැය හිඟය (ප්‍රදානයන්ට පෙර)	-8.0	-6.8	-8.2	-7.6
මූල්‍යනය	8.0	6.8	8.2	7.6
විදේශීය ශුද්ධ ණය ගැනීම්	2.4	2.5	1.8	2.1
විදේශීය ප්‍රදානයන්	0.5	0.5	0.4	0.4
දේශීය ණය ගැනීම්	4.5	3.2	5.8	4.6
වෙළෙඳපොළ ණය ගැනීම්	4.5	3.2	5.5	4.6
බැංකු නොවන	5.7	4.5	3.4	4.6
බැංකු	-1.2	-1.3	2.1	-
මූල්‍ය අධිකාරිය	-1.6	-	3.2	-
වාණිජ බැංකු	0.4	-	-1.1	-
අනෙකුත් ණය ගැනීම්	...	-	0.2	-
පෞද්ගලීකරණ ලැබීම්	0.6	0.6	0.1	0.3

මූලාශ්‍රය : මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය

අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා අඩු ක්‍රියාකාරීත්වය, අයවැය හිඟය අඛණ්ඩවම ඉහළ අගයක් ගැනීම සහ අධික රාජ්‍ය ණය බර යන රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ පවතින ප්‍රධාන පසුබෑම්වලට විසඳුම් සොයා ගැනීම සඳහා මෙම ක්‍රමෝපායයන් උපකාරී වනු ඇත. මෙම පසුගාමී තත්ත්වයන් හේතුවෙන් ඇතිවන අධි ඉල්ලීම

තුළින් ජනිත වන පීඩනයන්, රාජ්‍ය අංශයේ අධික සම්පත් අවශ්‍යතාවය සහ රජය විසින් ණය ලබාගැනීම නිසා පෞද්ගලීක අංශයේ ආයෝජන සඳහා වන අරමුදල් අඩුවීමේ තත්ත්වයන් තුළින් සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණය කෙරෙහි අයහපත් බලපෑම් ඇති විය හැකි බැවින් මෙම තත්ත්වය පිළිබඳව අවශ්‍ය පියවර නිසි කලට ගත යුතුය.

රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය ශක්තිමත් ලෙස වැඩි දියුණු කිරීම, ඉතිරිකිරීම් හා ආයෝජන ඉහළ මට්ටමක පවත්වා ගැනීම සහ ආර්ථික වර්ධනය ඉහළ නැංවීම, උද්ධමනය මධ්‍යස්ථ මට්ටමක පවත්වා ගැනීම හා ගෙවුම් තුලන තත්ත්වයන් වැඩිදියුණු කිරීම අරමුණු කරගත් අපේක්ෂිත මධ්‍යකාලීන සාර්ව ආර්ථික රාමුව 2005 අයවැය තුළින් ඉදිරිපත් කර ඇත. සුනාමී තත්ත්වය හේතුවෙන් රටෙහි සහන පුනරුත්ථාපන හා ප්‍රතිසංස්කරණ වියදම් දැරීමට සිදුවන බැවින් එය මධ්‍යකාලීන සාර්ව ආර්ථික රාමුව කෙරෙහි බලපෑනු ඇත. ප්‍රධාන සාර්ව ආර්ථික ඉලක්කයන් වන ද,දේ.නි. යේ වර්ධනය, උද්ධමනය හා විදේශ සංචිත යහපත් මට්ටමක පවත්වාගෙන යාමට අපේක්ෂා කෙරේ. මධ්‍යකාලීන වශයෙන් සහන, පුනරුත්ථාපන සහ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සඳහා එ.ජ.ඩොලර් බිලියන 1.8 ක් පමණ අවශ්‍ය වනු ඇත. පවත්නා දේශීය සම්පත් අවහිරතා අනුව බලන කල, පොරොන්දු වූ විදේශ අරමුදල් නිසිකලට ලැබීම මේ සම්බන්ධ රජයේ කටයුතු වල ශක්තිමත් ප්‍රගතියක් ඇති කිරීමට අත්‍යවශ්‍ය වේ.

6.2 රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාමාර්ග සහ ප්‍රතිපත්ති දිශාව

2004 වර්ෂයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය තුළින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ඇති කිරීම, රාජ්‍ය ආයෝජන ඉහළ නැංවීම, රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම, රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය ශක්තිමත් කිරීම, ණය වෙළෙඳපොළ සංවර්ධනය කිරීම සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය විනිවිදභාවය සහ වගකිව යුතු භාවය වැඩිදියුණු කරන අතර සාමාන්‍ය ජනතාවට සහන සැලසීම අරමුණු කරගන්නා ලදී. වියදම තාර්කිකරණය කරන අතර රජයේ ආදායම වැඩි කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියා මාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව ඇතිකර ගැනීමට ප්‍රයත්න දරන ලදී. හැකි උපරිම සහනදායී විදේශ අරමුදල් ප්‍රමාණයක් ලබාගැනීම මෙන්ම දේශීය අරමුදල් මත කරනු ලබන ආයෝජන ප්‍රමුඛතා පදනම මත වඩාත් කාර්යක්ෂමව සිදුකරන අයුරින් රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහන සකස් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා රජයේ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති රාමුව යටතේ රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන්හි වාණිජමය පැවැත්ම වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා නව උපාය මාර්ග අනුගමනය කරන ලදී. රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතේ අවශ්‍යතාවයන්ට අනුගත වීම මගින් සහ ජාතික මිලදී ගැනීමේ ඒජන්සිය පිහිටුවීම මගින් රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ විනිවිදභාවය හා වගකිවයුතු භාවය ශක්තිමත් කරන ලදී. 2004 වර්ෂයේ බදු සහ වියදම් ප්‍රතිපත්තීන් සාමාන්‍ය ජනතාවට සහන සැලසීම සඳහා ද යොදාගන්නා ලදී.

ශ්‍රී ලංකාවේ අපේක්ෂිත රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාවලිය කෙරෙහි රජයේ ආදායම ප්‍රධාන දායකත්වයක් දරන බැවින්,

බදු ආදායම ඉහළ නැංවීම සඳහා ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියා මාර්ග කිහිපයක් ගන්නා ලදී. එකතු කළ අගය මත බදු ක්‍රමය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම, ආර්ථික සේවා ගාස්තුව හඳුන්වාදීම සහ බදු පරිපාලනය ශක්තිමත් කිරීම ප්‍රධාන ක්‍රියාමාර්ගයන්ට අයත් වේ. ආදායම් බදු ක්‍රමය ශක්තිමත් කිරීම, නිෂ්පාදන බදු අනුපාත වැඩි කිරීම සහ තීරු බදු ක්‍රමය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම තුළින් ද ආදායම වැඩි කිරීමට පියවර ගන්නා ලදී. මෙයට අමතරව, රජයේ ආදායමෙහි ඇතිවිය හැකි අඩුවීම අවම කිරීමේ අරමුණින් 2002 සහ 2003 වර්ෂවල දේශීය ආදායම් (විශේෂ විධිවිධාන) පනත් යටතේ ලබා දුන් බදු සමාව යටතේ වන ආවරණයන් සීමා කිරීමට 2004 දී නව නීති හඳුන්වා දෙන ලදී. මේ අනුව, බදු සමාව ආදායම් බදු සඳහා පමණක් අදාළ කරන ලදී.

එකතුකළ අගය මත බදු ප්‍රතිසංස්කරණයන්ට සියයට 10 සහ සියයට 20 ක් වූ ද්විත්ව බදු අනුපාත සියයට 15 ක් වූ තනි බදු අනුපාතයකට ගෙනඒම සහ පරිපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ මගින් බදු එකතු කිරීම සහ ප්‍රතිපුරණය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය වඩාත් කාර්යක්ෂම කිරීම යනාදිය ඇතුළත් වේ. එකතුකළ අගය මත බදු අනුපාතයන් තනි අගයකට ගෙන ඒම නිසා සිදුවන බදු ආදායමේ අහිමිවීම මහ හැරවීම සඳහා තීරු බදු සහ නිෂ්පාදන බදු අනුපාතයන් සංශෝධනය කරන ලදී. ඉන්ධන පිරිමැසුම් නොවන වාහන ආනයනය කිරීම අධෛර්යමත් කිරීම සඳහා තෝරාගත් මෝටර් රථ සඳහා වූ නිෂ්පාදන බද්ද වසර තුළදී සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් වැඩි කරන ලදී. මෙයට අමතරව මහජනතාවට සහනයක් ලබාදීමේ අරමුණින් තෝරාගත් ආහාර ද්‍රව්‍ය සහ යෙදවුම් සඳහා ආනයන තීරු බදු සහන ලබාදෙන ලදී.

2004 අප්‍රේල් 01 වැනි දින හඳුන්වා දෙන ලද ආර්ථික සේවා බද්දෙහි අරමුණ වූයේ සාමූහික බදු නොගෙවන සමාගම් බදු පදනම තුළට ඇතුළත් කර ගැනීමයි. මෙයට අමතරව, ආදායම් බදු නිදහස් කිරීම් තාර්කිකරණය කිරීම සහ රඳවා තබා ගැනීමේ බදු හා ආදායම් බදු පදනම පුළුල් කිරීම සිදු කරන ලද අතර, දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවේ ලියාපදිංචි අවශ්‍යතාවයන් පැහැර හැරීමට අදාළව සිදු කරන ලද සංශෝධන තුළින් බදු අනුකූලතාවය වැඩි දියුණු කරන ලදී.

ආදායම් මණ්ඩලයක් පත් කිරීම මගින් බදු පරිපාලනය ශක්තිමත් කරන ලදී. මහා භාණ්ඩාගාරයේ ලේකම් සහ දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව, ශ්‍රී ලංකා රේගුව, සුරා බදු දෙපාර්තමේන්තුව සහ ආයෝජන මණ්ඩලය යන ආයතනයන්හි ප්‍රධානීන්ගෙන් මෙම මණ්ඩලය සමන්විත වේ. ආයතන කීපයක් මගින් සිදුකරන ආදායම් බදු රැස් කිරීමේ දැනට පවත්නා බදු පරිපාලන ක්‍රමය සහ එහි ඵලදායකත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සහ කම්කරු සබඳතා වැඩි දියුණු කිරීම ආදායම් මණ්ඩලය වෙත පැවරී ඇත. අයවැය මගින් දක්වා ඇති බදු ප්‍රතිපත්තීන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පහසුකම් සැලසීමට සහ සමස්ත බදු ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය ආර්ථිකයේ සිදුවන වර්ධනයන් සමඟ සමගාමීව සැකසීම සඳහා ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා වන ජාතික සභාව යටතේ

2004 දී බදු පර්ෂදයක් (Taxation Cluster) පිහිටුවන ලදී. දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව තුළ අභියාචනා ඒකකයක් පිහිටුවීම සහ යෝජිත බදු පිළිබඳ ආචාරධර්ම පද්ධතිය තුළින් බදු ගෙවන්නන් සඳහා වඩාත් මිත්‍රශීලී වාතාවරණයක් ඇති කිරීමට මෙන්ම සමාජ හිතකාමී බදු ගෙවන්නන් පිරිසක් බිහි කිරීමට ද උපකාරී වනු ඇත. තවද, බදු සඳහාම වූ අධිකරණ පිහිටුවීම සහ යෝජිත බදු පිළිබඳ ඔම්බුඩ්ස්මන් වරයකු (Tax Ombudsman) පත් කිරීම, බදු ගෙවන්නන්ගේ ගැටළුවලට සාධාරණ සහ කඩිනම් විසඳුම් ලබා දීමට ද බදු සම්බන්ධ නඩු කඩිනමින් විසඳීමට ද පහසුකම් සලසනු ඇත. දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවේ සේවකයින්ගේ වගකිවයුතුභාවය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ආචාර ධර්ම පද්ධතියක් ඔවුන් අතර බෙදහරින ලදී.

රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාවලිය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා වර්තමාන වියදම් අඩු මට්ටමක පවත්වා ගැනීමට ප්‍රයත්න දරන ලදී. සටන් විරාම ගිවිසුම අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මකවීමත් සමඟ ද, දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් ආරක්ෂක වියදමෙහි ක්‍රමානුකූල අඩුවීමක් අපේක්ෂා කළේය. රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණයේ අපේක්ෂිත වැඩි දියුණුව සහ පොළී අනුපාතික අඩු මට්ටමක පැවතීම පොළී ගෙවීම් සඳහා වන වියදම අඩුකර ගැනීමට උපකාරී වනු ඇතැයි බලාපෙරොත්තු විය. ඉන්ධන මිල ඉහළයාම වැනි කරුණු හේතුවෙන් ඉහළ යන පිරිවැය පියවා ගැනීම සඳහා අයවැය මගින් සිදුකරන පැවරුම් අඩු කර ගැනීම සඳහා රජය විසින් පරිපාලන මිල ගණන් සහ ගාස්තු හා අයකිරීම්වල යම්තාක් දුරකට වෙනස්කම් කිරීමට පියවර ගන්නා ලදී. රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩ සටහන විදේශීය අරමුදල් වලින් ක්‍රියාත්මක කරන ආයෝජන වැඩ සටහන් කෙරෙහි යොමු කළ අතර, දේශීය අරමුදල් මත ක්‍රියාත්මක කරන ප්‍රමුඛ නොවන වැඩ සටහන් ක්‍රියාවට නැංවීම සීමා කරන ලදී.

උපාය මාර්ගික රාජ්‍ය ව්‍යවසායවල හිමිකම රජය යටතේම තබාගෙන ඒවා ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සඳහා උපාය මාර්ගික ව්‍යවසාය කළමනාකරණ ඒජන්සිය (SEMA) නමින් නව රාජ්‍ය ආයතනයක් පිහිටුවන ලදී. මෙම උපාය මාර්ගික රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ අරමුණු වූයේ එම ආයතන වාණිජමය වශයෙන් සාර්ථක තමන්ගේ මූල්‍යමය ශක්තිය මත ක්‍රියාත්මක වන, දේශපාලන මැදිහත්වීම්වලින් තොර ව්‍යවසායයන් බවට පත් කිරීමත් එම ව්‍යවසායයන්ට වාණිජමය මිල ගණන් තීරණය කිරීමට, මානව සම්පත් කළමනාකරණයට සහ මිලදී ගැනීමේ තීරණ ගැනීමට වැඩි ඉඩ ප්‍රස්ථාවන් සැලසීමත්ය. ප්‍රධාන උපාය මාර්ගික ව්‍යවසායයන් 12 ක ක්‍රියාකාරීත්වය උපාය මාර්ගික ව්‍යවසාය කළමනාකරණ ඒජන්සියේ අධීක්ෂණය යටතට පත් කර ඇත.^{1/} අනෙකුත් රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන්ට කාර්යක්ෂම සහ

1/ ලංකා බැංකුව, මහජන බැංකුව, ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව, රාජ්‍ය උකස් සහ ආයෝජන බැංකුව, ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය, ලංකා බිති තෙල් නීතිගත සංස්ථාව, ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය, ශ්‍රී ලංකා ඉවත් තොටුපල හා ඉවත් සේවා අධිකාරිය, ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය සේවා, ශ්‍රී ලංකා ගමනාගමන මණ්ඩලය සහ සියලුම පොකුරු බස් සමාගම්, ජාතික ජලසම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩලය, හා රාජ්‍ය මෝෂට නීතිගත සංස්ථාව එම උපාය මාර්ගික ව්‍යවසායයන් 12 වේ.

තරභකාරී ලෙස ක්‍රියාත්මක වීමට පහසුකම් සලසමින් රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිසම (PERC) සිය ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක කළේය.

බොහෝ කලක් මුළුල්ලෙහි ගැටළුවක්ව පැවති උපාධිධාරීන්ගේ සේවා විප්‍රස්තිය තුරන් කිරීම සඳහා සේවා විප්‍රස්ත උපාධිධාරීන් 42,588 දෙනෙකුට රජය විසින් පුහුණු අවස්ථාවන් ලබාදෙන ලදී. පුහුණුව සාර්ථකව අවසන් කළ පසු රාජ්‍ය සේවයේ පවත්නා පුරප්පාඩුවලට ඔවුන්ව අනුයුක්ත කෙරෙනු ඇත. සේවා විප්‍රස්තවුවන්ට රැකියා සපයන අවසන් සේවා යෝජකයා වශයෙන් මෙයට පෙර පැවති රජයන් ද මෙලෙස රැකියා ලබාදීම තුළින් ඇතිවන සමාජයීය හා දේශපාලන යහ පැවැත්ම පිළිබඳ සැලකිල්ලට ගනිමින් මේ අයුරින් ක්‍රියාකර ඇත. කෙසේ නමුත් මෙම වැඩ සටහන අනාගත ආදායම් බදු ගෙවන්නන්ට බරක් ඇති නොවන පරිදි දිගුකාලීනව සාර්ථකවීමට නම්, මෙම නව බඳවා ගැනීම් නිසා රාජ්‍ය ආදායමේ කාර්යක්ෂමතාව වැඩි දියුණු වීමත්, අනාගත ආර්ථික වර්ධනයට යහපත් ලෙස බලපෑමක් එමගින් බදු පදනම පුළුල් වීමත් සිදු විය යුතුය. මෙසේ බඳවාගත් උපාධිධාරීන්ට නව තාක්ෂණික කුසලතාවයන් සහ රැකියා වඩාත් හොඳින් කරගෙන යාම සඳහා අවශ්‍ය හැකියාවන් අත්කර දෙමින් ඔවුන් තුළ ආකල්පමය වෙනසක් ඇති කිරීම සඳහා පුහුණු වැඩ සටහන් සංවිධානය කිරීමෙන් මෙය සිදු කළ හැකිය. මේ අනුව රැකියා විරහිත උපාධිධාරීන් සේවා නියුක්ත කිරීමේ පියවර තුනකින් යුත් මෙම වැඩ සටහන එනම් පළමුව උපාධිධාරීන්ට පොදු කුසලතා වර්ධනය කර ගැනීම සඳහා පුහුණුවක් ලබාදීම, දෙවනුව රැකියා පුහුණුව ලබාදීම සහ තෙවනුව රාජ්‍ය ආදායමේ හඳුනාගත් තනතුරු සඳහා ඔවුන් අනුයුක්ත කිරීම, උපාධිධාරීන්ගේ සේවා විප්‍රස්තිය ගැටළුව විසඳීම සඳහා අනුගමනය කළ සුදුසු උපාය මාර්ගයක් ලෙස සැලකිය හැකිය.

2004 නොවැම්බර් මස රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතේ දක්වා ඇති නියමයන්ට අනුව 2005 සඳහා ඉදිරිපත් කළ අයවැය සමඟ 2005 මූල්‍ය ක්‍රමෝපාය ප්‍රකාශය, අයවැය, ආර්ථික හා මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ වාර්තාව සහ 2005-2008 සඳහා වන මධ්‍යකාලීන සාර්ව ආර්ථික රාමුව මගින් රජයේ මධ්‍යකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ඉදිරිපත් කරන ලදී. මෙම ප්‍රකාශයන්ට අනුව අයවැය ඉලක්ක පවත්වා ගැනීම සඳහා ප්‍රාග්ධන වියදම් අඩු කිරීමෙන් වැළකී ප්‍රධාන වශයෙන් ආදායම් වැඩි කිරීම හා වියදම තාර්කිකරණය කිරීම තුළින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව අත්කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය අඛණ්ඩව සිදු කිරීම කෙරෙහි මධ්‍යකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය යොමුකර ඇත. රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා වැඩ සටහනෙහි නිරසාරත්වය වැඩිදියුණු කර ගැනීම සඳහා බදු ප්‍රතිසංස්කරණ, රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණය, සේවක දායකත්වයක් සහිත විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය හඳුන්වාදීම තුළින් විශ්‍රාම වැටුප් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම, පරිපාලන සේවය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සහ දේශීය බැඳුම්කර වෙළෙඳපොළ

දියුණු කිරීම යනාදිය අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් මෙම ක්‍රියාවලියට සහයෝගය ලබාදිය යුතුය. තවද, වර්තන ගිණුමෙහි අතිරික්තයක් ඇති කර ගැනීම, උද්ධමනාත්මක ණය ගැනීම් නැවැත්වීම, මානව සම්පත් සංවර්ධනය සඳහා වන රාජ්‍ය වියදම වැඩිකිරීම සහ යටිතල පහසුකම් සහ ග්‍රාමීය හා නාගරික ප්‍රදේශවල පවතින දිළිඳුබව අඩුකිරීම මෙන්ම ප්‍රාදේශීය ආදායම් විෂමතා අඩුකිරීම කෙරෙහි දඩි අවධානයක් සහිත දිළිඳු පුද්ගලයන් මෙන්ම ආර්ථික වර්ධනය කෙරෙහි ද හිතැති සංවර්ධන උපාය මාර්ගයට ප්‍රමුඛතාවය ලබාදීම ඉලක්ක කර ගනිමින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ මෙහෙයවනු ඇත.

6.3 මධ්‍යම රජයේ අයවැය කටයුතු

2003 දී ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 8.0 ක් වූ අයවැය හිඟය සියයට 6.8 ක් ලෙස පවත්වා ගැනීමට 2004 අයවැයෙන් අපේක්ෂා කළ ද, රජයේ ආදායම් අඩුවීම සහ අතිරේක සහනාධාර වියදම් දැරීමට සිදුවීම නිසා අයවැය හිඟය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 8.2 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. 2003 ට සාපේක්ෂව 2004 වර්තන ගිණුමේ හිඟය ද.දේ.නි යෙන් සියයට 3.3 සිට සියයට 3.9 දක්වාත් ප්‍රාථමික ගිණුමේ හිඟය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 0.9 සිට සියයට 2.2 දක්වාත් වැඩි විය. 2004 අයවැය තුළින් වර්තන ගිණුමෙහි ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 1.3 ක හිඟයක් සහ ප්‍රාථමික ගිණුමෙහි සියයට 0.8 ක හිඟයක් ඉලක්ක කළද එය කැපීපෙනෙන ලෙස වැඩි වූ බව මින් පිළිබිඹු විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මුළු ශුද්ධ ණය ගැනීම් ප්‍රමාණය රජයේ මුළු වියදම්වල අනුපාතයක් වශයෙන් ගණනය කරනු ලබන ණය මත වූ රැඳියාවේ අනුපාතය (debt dependency ratio) 2003 දී සියයට 29 සිට 2004 දී සියයට 32 දක්වා ඉහළ ගියේය.

ආදායම

2003 දී ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 15.7 ක් වූ රජයේ ආදායම 2004 දී සියයට 15.4 දක්වා පහත වැටුණු අතර එය 2004 අයවැයෙන් ඉලක්කගත සියයට 16.4 ට ද වඩා අඩු අගයක් විය. රජයේ ආදායමින් සියයට 90 ක් බදු ආදායමින් සහ සියයට 10 ක් බදු නොවන ආදායමින් සමන්විත විය. එමනිසා මෙතෙක් පැවති පහත වැටීමේ ප්‍රචණතාවයේ ආපසු හැරීමක් පිළිබිඹු කරමින් ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස බදු ආදායම ඉහළ ගියද ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස මුළු ආදායමේ අඩුවීම බදු නොවන ආදායමෙහි සිදු වූ විශාල අඩුවීම හේතුවෙන් ඇති විය.

සමහර අයවැය යෝජනා ක්‍රියාත්මක නොවීම පිළිබිඹු කරමින් බදු නොවන ආදායම ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 2.5 සිට 2004 දී සියයට 1.5 දක්වා පහත වැටුණි. සේවක අර්ථසාධක අරමුදලෙහි අක්‍රීය ගිණුම්වලින් අරමුදල් මාරුකිරීම සහ රජයේ ඉඩම් විකිණීම ක්‍රියාත්මක නොවීම සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ලාභ මාරු කිරීම් අපේක්ෂිත ප්‍රමාණයට වඩා අඩුවීම මෙයට ඇතුළත්ය.

6.3 සංඛ්‍යා සටහන
ආර්ථික වර්ගීකරණයට අනුව වියදම් සහ ශුද්ධ ණයදීම්

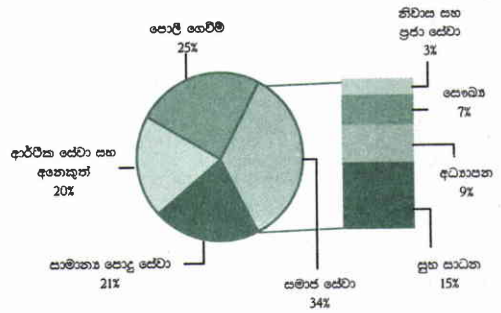
ශීර්ෂය	රුපියල් දශ ලක්ෂ			
	2003	2004 අනුමත ඇස්තමේන්තු	2004 තාවකාලික	2005 අනුමත ඇස්තමේන්තු
වර්තන වියදම්	334,693	357,674	389,678	418,988
භාණ්ඩ හා සේවා වියදම	138,661	158,678	164,529	199,453
එයින් වැටුප් හා වේතන	91,784	105,015	106,187	140,517
පොලී ගෙවීම්	125,126	120,918	119,782	128,000
විදේශීය	11,586	15,547	13,904	18,383
දේශීය	113,540	105,371	105,878	109,617
වර්තන පැවරුම් හා සහනාධාර එයින් කුඩුම්භ සහ අනෙකුත් අංශයන්ට	70,906	78,078	105,367	92,435
සමෘද්ධි	8,715	9,000	8,498	9,635
විශ්‍රාම වැටුප්	31,150	36,810	36,444	41,916
පොහොර සහනාධාර	2,191	3,000	3,572	4,200
වෙනත්	10,592	12,740	35,071	13,738
උණ වියදම්	-	-	-	-900
ප්‍රාග්ධන වියදම්	75,089	93,132	83,807	129,111
මූර්ත වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම්	36,580	53,012	40,449	75,184
ප්‍රාග්ධන පැවරුම්	38,509	40,120	43,359	59,016
උණ වියදම්	-	-	-	-5,089
ආපසු ගෙවීම් අඩුකළ පසු ණයදීම්	7,890	18,673	3,420	12,539
මුළු වියදම් සහ ශුද්ධ ණයදීම්	417,671	469,479	476,905	560,638
දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්				
වර්තන වියදම්	19.0	17.6	19.2	18.4
භාණ්ඩ හා සේවා වියදම	7.9	7.8	8.1	8.8
එයින් වැටුප් හා වේතන	5.2	5.2	5.2	6.2
පොලී ගෙවීම්	7.1	6.0	5.9	5.6
විදේශීය	0.7	0.8	0.7	0.8
දේශීය	6.4	5.2	5.2	4.8
වර්තන පැවරුම් හා සහනාධාර එයින් කුඩුම්භ සහ අනෙකුත් අංශයන්ට	4.0	3.9	5.2	4.1
සමෘද්ධි	0.5	0.4	0.4	0.4
විශ්‍රාම වැටුප්	1.8	1.8	1.8	1.8
පොහොර සහනාධාර	0.1	0.1	0.2	0.2
වෙනත්	0.6	0.6	1.7	0.6
උණ වියදම්	-	-	-	...
ප්‍රාග්ධන වියදම්	4.3	4.6	4.1	5.7
මූර්ත වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම්	2.1	2.6	2.0	3.4
ප්‍රාග්ධන පැවරුම්	2.2	2.0	2.1	2.5
උණ වියදම්	-	-	-	-0.2
ආපසු ගෙවීම් අඩුකළ පසු ණයදීම්	0.4	0.9	0.2	0.6
මුළු වියදම් සහ ශුද්ධ ණයදීම්	23.7	23.2	23.5	24.6

මූලය : මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය

නිළ ඇණුම් ලබාදීම නැවත ආරම්භ කිරීම නිසා පාසැල් නිළ ඇණුම් සඳහා වූ වියදම් වැඩි විය. 2004 දී පොලී අනුපාතික පහළ මට්ටමක පැවතීම සහ රජයේ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත්වෙත් ඇති වූ අධි මිල (premium) එකතු කිරීම හේතුවෙන් පොළී ගෙවීම් අඩු විය.

2004 දී රජයේ වියදම් වැඩිවීම සහ ආදායම අඩුවීම නිසා දේශීය වශයෙන් අරමුදල් සපයන රාජ්‍ය ආයෝජන අඩු කිරීමට සිදුවීම හේතුවෙන් මුළු රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩි සටහන 2003 දී ද.දේ.නී. යෙන් සියයට 5 සිට සියයට 4.8 දක්වා අඩු කිරීමට රජයට සිදු විය. කෙසේ වෙතත් පැවති රජයන් විසින් රාජ්‍ය ආයෝජන පහළ මට්ටමක පවත්වා ගැනීම නිසා දුර්වල මෙන්ම යල්පැනගිය යටිතල පහසුකම් පද්ධතියක් රට තුළ ඇති විය. ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් පවත්වා ගැනීමට මෙය

6.4 රජ සටහන
කාර්යයන් අනුව වියදම් වර්ගීකරණය - 2004

6.4 සංඛ්‍යා සටහන
කාර්යයන් අනුව වියදම් වර්ගීකරණය

ශීර්ෂය	රුපියල් දශ ලක්ෂ			
	2003	2004 අනුමත ඇස්තමේන්තු	2004 තාවකාලික	2005 අනුමත ඇස්තමේන්තු
වර්තන වියදම්				
සාමාන්‍ය පොදු සේවා	86,361	89,536	95,443	114,662
සිවිල් පරිපාලන	24,755	22,738	23,196	31,384
ආරක්ෂක කටයුතු	47,005	51,978	56,341	62,788
පොදු නීතිය සහ ආරක්ෂාව	14,601	14,820	15,906	20,490
සමාජ සේවා	104,812	107,771	138,820	145,545
අධ්‍යාපනය	31,673	32,341	33,792	49,288
සෞඛ්‍ය	22,073	21,871	25,919	27,118
සුඛසාධන	45,849	48,505	73,571	61,456
ප්‍රජා සේවා	5,217	5,054	5,538	7,683
ආර්ථික සේවා	14,417	19,900	22,100	24,841
තෘෂිකර්මය හා වාරිමාර්ග	7,002	8,268	8,876	11,175
බලශක්ති හා ජල සම්පාදන	9	913	112	190
ප්‍රවාහන හා සන්නිවේදන	4,614	4,601	8,560	7,783
අනෙකුත්	2,792	6,118	4,552	5,693
අනෙකුත්	129,104	140,467	133,315	134,840
එයින් : පොලී ගෙවීම්	125,126	120,918	119,782	128,000
උණ වියදම්	-	-	-	-900
මුළු වර්තන වියදම්	334,693	357,674	389,678	418,988
ප්‍රාග්ධන වියදම් සහ ණය දීම්				
සාමාන්‍ය පොදු සේවා	5,203	7,138	7,191	7,208
සිවිල් පරිපාලනය	4,826	5,908	5,986	5,506
පොදු නීතිය සහ ආරක්ෂාව	377	1,230	1,205	1,702
සමාජ සේවා	19,189	28,101	28,996	38,320
අධ්‍යාපනය	7,443	9,610	8,548	14,072
සෞඛ්‍ය	5,403	7,755	8,500	12,518
සුඛසාධන	841	538	454	218
නිවාස	3,249	4,175	6,796	3,247
ප්‍රජා සේවා	2,254	6,023	4,698	8,265
ආර්ථික සේවා	58,742	72,066	61,271	98,614
තෘෂිකර්මය හා වාරිමාර්ග	8,420	10,232	8,207	15,848
බලශක්ති හා ජල සම්පාදන	23,801	15,458	22,283	24,196
ප්‍රවාහන හා සන්නිවේදන	20,238	25,158	22,198	38,421
වෙනත්	6,283	21,218	8,583	20,149
වෙනත්	4,276	223	173	298
මුළු ප්‍රාග්ධන වියදම් හා ණය දීම්	87,409	107,528	97,631	144,440
දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්				
මුළු වියදම්				
සාමාන්‍ය පොදු සේවා	5.2	4.8	5.1	5.4
සමාජ සේවා	7.0	6.7	8.3	8.1
ආර්ථික සේවා	4.2	4.5	4.1	5.4
අනෙකුත්	7.6	6.9	6.6	5.9
එයින් : පොලී ගෙවීම්	7.1	6.0	5.9	5.6
මුළු වියදම් සහ ණය දීම්	24.0	22.9	24.0	24.8

මූලය : මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය

ප්‍රධාන බාධකයක් වූ අතර ප්‍රාදේශීය ආදායම් විෂමතාවයන්ට ද එය හේතු විය.

2004 දී රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහන රටෙහි ආර්ථික හා සමාජයීය යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ක්‍රියාත්මක විය. කාර්යයන් අනුව වර්ගීකරණය මත රාජ්‍ය ආයෝජනවලින් වැඩි අරමුදල් ප්‍රමාණයක් එනම් සමස්ත රාජ්‍ය ආයෝජන අරමුදල් වෙන් කිරීම අනුව සලකා බලන විට සියයට 63ක් ආර්ථික සේවා අංශය වෙත යොමු කොට තිබූ අතර සියයට 30ක් සමාජ සේවා අංශය වෙත යොමු විය. ආර්ථික සේවා අංශය සඳහා වූ රාජ්‍ය ආයෝජනවලින් බලශක්ති හා ජලසම්පාදන සහ ප්‍රවාහන හා සන්නිවේදන අංශ ප්‍රමුඛත්වය ගත් අතර සමාජ සේවා අංශයේ රාජ්‍ය ආයෝජන තුළ අධ්‍යාපන සහ සෞඛ්‍ය යන අංශවලට ප්‍රමුඛස්ථානය හිමිවිය.

අගවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම

සමස්ත අයවැය හිඟය වූ රුපියල් බිලියන 165.4 ක ප්‍රමාණය මූල්‍යනය කිරීමේ දී විදේශීය ලැබීම් සහ පෞද්ගලීකරණ ලැබීම් අඩු මට්ටමක පැවතීම හේතුවෙන් රජයට දේශීය මූලාශ්‍ර වලින් වැඩි ණය ප්‍රමාණයක් ලබා ගැනීමට සිදු විය. 2004 දී ශුද්ධ විදේශීය ණය ගැනීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 117.2 ක්, ශුද්ධ විදේශීය ණය ගැනීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 45.7 ක් සහ පෞද්ගලීකරණ ලැබීම් රුපියල් බිලියන 2.4 ක් විය. මුල් අයවැය තුළින් අපේක්ෂා කළ ශුද්ධ විදේශීය ණය ගැනීම්, ශුද්ධ විදේශීය ණය ගැනීම් සහ පෞද්ගලීකරණ ලැබීම් පිළිවෙලින් රුපියල් බිලියන 65, රුපියල් බිලියන 59.9 ක් සහ රුපියල් බිලියන 13 ක් විය.

දේශීය වශයෙන් ණය ගැනීමේ දී රජය බැංකු නොවන (රුපියල් බිලියන 74) සහ බැංකු (රුපියල් බිලියන 43) යන දෙඅංශයෙන්ම ණය ලබා ගත්තේය. බැංකු නොවන අංශයෙන් ණය ලබා ගැනීමේ දී සේවක අර්ථසාධක අරමුදල (සියයට 52) සහ ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව (සියයට 20) ප්‍රධාන මූලාශ්‍රයන් විය. බැංකු අංශයෙන් ණය ලබා ගැනීමේ දී එකම මූලාශ්‍රය වූයේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවයි. වාණිජ බැංකු වෙත

6.5 සංඛ්‍යා සටහන
දේශීය ණය ගැනීමේ මූලාශ්‍ර

	රුපියල් බිලියන			
	2001	2002	2003	2004
	හාට්සාලික			
ණය උපකරණ අනුව	123.6	126.4	79.7	117.2
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	21.0	109.0	137.1	156.6
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	30.0	39.8	14.9	25.0
රුපියල් ණය	28.9	-5.1	-39.3	-83.7
ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර	14.6	8.8	-15.2	16.4
මහ බැංකු තාවකාලික අත්තිකාරම්	3.0	0.9	0.2	3.6
අනෙකුත්	26.1	-27.1	-18.1	-0.7
මූලය අනුව	123.6	126.4	79.7	117.2
බැංකු	48.6	-4.8	-20.9	43.3
බැංකු නොවන	75.0	131.2	100.7	73.9

මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

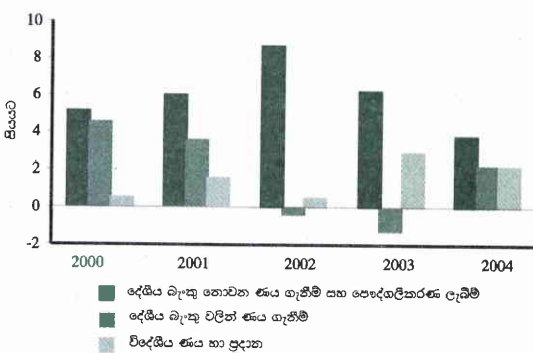
රුපියල් බිලියන 23 ක ශුද්ධ ණය ආපසු ගෙවීමක් සිදු කිරීම මීට හේතුවයි.

අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීමේ දී යොදාගත් ප්‍රධාන ණය උපකරණ වූයේ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර (රුපියල් බිලියන 157), භාණ්ඩාගාර බිල්පත් (රුපියල් බිලියන 25) සහ ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරය (රුපියල් බිලියන 16). 2004 දී රුපියල් බිලියන 60 ක වටිනාකමින් යුත් නිශ්චිත කාලයකට පසු එහෙන් පරිණත කාලයට පෙර ගෙවා නිම කළ හැකි රුපියල් ණය (Callable Rupee loans) ඇතුළු රුපියල් බිලියන 84 ක රුපියල් ණය ගෙවා නිම කිරීමත් සමඟ වෙළෙඳපොළාහිඹුබ නොවන ණය උපකරණ මත වන රැඳියාව අවම කර ගැනීමට කටයුතු කරන ලදී.

භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුතුව දේශීය වශයෙන් ණය ලබාගැනීමේ වැඩ සටහන තුළ ප්‍රමුඛ කාර්ය භාරයක් ඉටු කළේය. 2003 දී භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මගින් ලබාගත් ශුද්ධ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 137 වූ අතර 2004 දී එය රුපියල් බිලියන 157 ක් දක්වා කැපී පෙනෙන ලෙස ඉහළ ගියේය. කෙසේ නමුත්, උද්ධමනය වැඩි වෙනැයි යන අපේක්ෂාව හේතුවෙන් වෙළෙඳපොළ තුළ පැවති ප්‍රවණතාවන් පිළිබිඹු කරමින් අඩු පරිණත කාලයක් සහිත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කෙරිණ. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුත් කිරීමෙන් රජයට ලබා ගත හැකි උපරිම ණය සීමාව වූ රුපියල් බිලියන 250 න් 2004 නොවැම්බර් අග වන විට ඉතිරිව පැවතියේ රුපියල් බිලියන 9.7 ක් බැවින් පාර්ලිමේන්තුව විසින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මගින් ලබාගත හැකි උපරිම ණය සීමාව රුපියල් බිලියන 300 ක් දක්වා රුපියල් බිලියන 50 කින් වැඩි කරන ලදී.

2004 දී එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ 250 ක වටිනාකමින් යුත් ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර නිකුත් කෙරිණ. මෙම නිකුත් කිරීම් තුළින් ලබාගත් මුදලින් කොටසක් එනම් එ. ජ. ඩොලර් දශලක්ෂ 91.5 ප්‍රමාණයක් පරිණත වූ ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර ගෙවා නිම කිරීම සඳහා යොදා ගන්නා ලදී. විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක (FCBUs) වෙතින් ලබා ගත් එ.ජ. ඩොලර් වලින් නිකුත් කරන ලද ණය (එ. ජ. ඩොලර් දශලක්ෂ

6.5 රූප සටහන
අගවැය හිඟය මූල්‍යනය (ද.දේ.ඪ. ගෙවීම් ප්‍රතිගතයක් ලෙස)

100) 2004 දී පරිණත වූ අතර එම මුළු ණය ප්‍රමාණයම යළි ලබා ගන්නා ලදී.

රජය 2003 දී ලබාගත් එ.ජ. ඩොලර් දශලක්ෂ 912 (රුපියල් බිලියන 88 ට) සාපේක්ෂව 2004 දී විදේශීය මූල්‍ය වලින් එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ 772 (රුපියල් බිලියන 78.3) ක් ලබා ගැනීමට සමත් විය. මෙයින් වැඩි ප්‍රමාණයක් ව්‍යාපෘති ණය (එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ 683) වශයෙන් ද්විපාර්ශ්වික හා බහුපාර්ශ්වික ආධාර සපයන්නන්ගෙන් ලැබුණි. 2003 දී වැඩ සටහන් ණය වශයෙන් ලැබුණු එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ 344 (රුපියල් බිලියන 33) සමඟ සසඳන විට 2004 දී වැඩ සටහන් ණය වශයෙන් එ.ජ. ඩොලර් දශලක්ෂ 30 ක් (රුපියල් බිලියන 3) පමණක් ලැබුණි. ඉතිරි ප්‍රමාණය සමන්විත වූයේ වාණිජමය පදනමක් මත ලබාගත් විදේශ ණය වලිනි. කල්දමන ලද ආපසු ගෙවීම් (deferred payments) සඳහා වූ රුපියල් බිලියන 2.8 ද ඇතුළුව විදේශීය ණය ආපසු ගෙවීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 33 ක් වූ හෙයින් ශුද්ධ විදේශීය ණය ගැනීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 37.1 ක් විය. පසුගිය වසරේ සියයට 24 ක් වූ විදේශ ණය උපයෝජන අනුපාතය 2004 දී සියයට 18 ක් දක්වා සැලකිය යුතු මට්ටමකින් අඩු විය. විදේශීය වශයෙන් අරමුදල් සපයන ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම කඩිනම් කිරීම හා ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ නියමිත අවස්ථාවේ දී සිදු කිරීමේ අවශ්‍යතාව මෙම තත්ත්වයන් තුළින් පිළිබිඹු කරයි.

2004 දී අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම සඳහා ලැබුණු විදේශ ප්‍රදාන ප්‍රමාණය ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් පෙර වසරට සමගාමීව සුළු වශයෙන් අඩුවිය. ජපානය, ජර්මනිය හා ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය ශ්‍රී ලංකාවට ද්විපාර්ශ්වික ප්‍රදාන ලබාදෙන ප්‍රධාන රටවල් ලෙස අඛණ්ඩව කටයුතු කළේය.

6.4 උප රාජ්‍ය ආයතනවල අයවැය කටයුතු

ශ්‍රී ලංකාවේ උප රාජ්‍ය ආයතන පද්ධතිය පළාත් සභා සහ පළාත් පාලන ආයතනවලින් සමන්විත වේ. පළාත් සභා වෙත බලය විමධ්‍යගත කිරීම යටතේ පළාත් සභා 8 ක් පිහිටුවා තිබේ. මහ නගර සභා 18 ක්, නගර සභා 37 ක් සහ ප්‍රාදේශීය සභා 256 කින් යුක්තව පළාත් පාලන පද්ධතිය ආයතන 311 කින් සමන්විත වේ.

වර්තමාන ක්‍රමය යටතේ පළාත් සභා සහ පළාත් පාලන ආයතන සඳහා අවශ්‍ය ආදායම් රැස්කර ගැනීම සඳහා සීමිත බලයක් පමණක් විමධ්‍යගතකර ඇති අතර, ආයතනික ව්‍යුහයේ පවත්නා දුර්වලතාවයන් හේතුවෙන් ද එම ආයතන පීඩාවට පත් වී ඇත. වර්තමානයේදී මේවා බලය විමධ්‍යගත කර ඇති රාජ්‍ය මූල්‍ය ආයතන ලෙස නොව මධ්‍යම රජයේ පාලන භස්තයක් ලෙස ප්‍රධාන වශයෙන් කටයුතු කරයි. එමනිසා, ඔවුන්ගේ සම්පත් පදනම අවශ්‍ය තරම් ශක්තිමත් කරගැනීමට උත්සාහයක් නොගෙන මධ්‍යම රජයේ ප්‍රදානයන් වෙත විශාල වශයෙන් රැඳීයාමක් දක්වයි.

පළාත් සභාවල ක්‍රියාකාරීත්වය

2004 දී පළාත් සභාවල සමස්ත ක්‍රියාකාරීත්වය 2003 පැවති තත්ත්වයට සමාන විය. ද.දේ.නි. හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ආදායම පසුගිය වර්ෂයේ පරිදිම සියයට 0.7 ක් ලෙස නොවෙනස්ව පැවති අතර මුළු වියදම ද 2003 ට සමානව සියයට 2.8 ලෙස නොවෙනස්ව පැවතියේය.

කැපී පෙනෙන ලෙස වැඩි වූ පිරිවැටුම් බදු සහ මුද්දර බදු ආදායම පළාත් සභාවල නාමික වශයෙන් වැඩි වූ ආදායමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. මුළු ආදායමෙන් සියයට 72 ක් පමණ මෙම ආදායම් මූලයන් දෙක මගින් රැස්කර ගනු ලැබීය. බස්නාහිර පළාත් සභාව මුළු ආදායමින් සියයට 67 ක් රැස්කර ගන්නා ලදී. වාණිජමය හා කාර්මික කටයුතු විශාල වශයෙන් පැවතීම සහ එම පළාත් සභාව තුළ විශාල ජනගහනයක් වාසය කිරීම මෙයට හේතු විය. ප්‍රධාන වශයෙන් ආදායම් රැස්කළ අනෙකුත් පළාත් සභාවන් වූයේ මධ්‍යම, දකුණු හා වයඹ පළාත් සභාය. උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත් සභාවෙහි ආදායම ජනවාර්ගික අර්බුදය මත ඇතිවී ඇති ගැටළු හේතුවෙන් මධ්‍යම රජය විසින් රැස්කරනු ලබයි.

මුළු වියදම තුළ වර්තන වියදම ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 2.3 ලෙස 2003 දී පැවති මට්ටමේම පැවතුණි. වැටුප් හා වේතන වලින් ප්‍රධාන කොටස එනම් (සියයට 92), අධ්‍යාපන (සියයට 67) හා සෞඛ්‍ය (සියයට 25) යන අංශ දෙක සඳහා යොමු විය. භාණ්ඩ හා සේවා සම්බන්ධ වැටුප් නොවන වියදම් වලින් අනෙකුත් වර්තන වියදම් සමන්විත විය.

පළාත් විශේෂිත සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සහ විදේශීය වශයෙන් අරමුදල් සපයන ව්‍යාපෘති වලින් සමන්විත පළාත් සභාවල ආයෝජන වැඩ සටහන යටතේ වූ වියදම ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 0.5 සිට සියයට 0.4 දක්වා අඩු විය. සාමූහික ප්‍රදාන, උපමාන පාදක ප්‍රදාන, අනුරූපිත ප්‍රදාන සහ පළාත් විශේෂිත සංවර්ධන ප්‍රදාන ලෙස මධ්‍යම රජය විසින් පළාත් සභා වෙත ලබාදුන් පැවරුම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 40.9 ක් වූ අතර, විශේෂ ව්‍යාපෘති සඳහා වූ විදේශීය ප්‍රදානයන් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 5 ක් විය.

පළාත් පාලන ආයතනවල ක්‍රියාකාරීත්වය

පළාත් පාලන ආයතන වෙත පැවරී ඇති කාර්යයන් ප්‍රධාන වශයෙන් එම ආයතන වෙත විමධ්‍යගත කර ඇති ආදායම් මාර්ග සහ මධ්‍යම රජය මගින් ලබාදෙන ලද පැවරුම් භාවිතා කර ඉටු කරන ලදී. දේපල පැවරුම් බදු සහ උසාවි බදු වැනි ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13 වන සංශෝධනය යටතේ රැස්කිරීමට ලබා දී ඇති ආදායම් එකතු කිරීමේදී පළාත් සභා පළාත් පාලන ආයතනවල නියෝජිතයෙකු වශයෙන් ක්‍රියා කරන ලදී. වැටුප් හා වේතන, අනෙකුත් වර්තන වියදම් හා ප්‍රාග්ධන වියදම් වලින් පළාත් පාලන ආයතනවල වියදම් සමන්විත විය.

**6.6 සංඛ්‍යා සටහන
පළාත් සභාවල අගවැය හත්තර්වය**

ශීර්ෂය	රුපියල් දශලක්ෂ			
	2001	2002	2003	2004 තාවකාලික
මුළු ආදායම	8,674	9,366	11,625	13,522
බදු ආදායම	7,539	7,952	9,968	11,544
බදු නොවන ආදායම	1,135	1,414	1,656	1,978
මුළු වියදම	40,094	44,314	49,224	56,964
වර්තන වියදම	33,425	38,268	39,800	46,308
එයින් : වැටුප් හා වෙනත්	26,169	29,993	30,582	36,079
ප්‍රධාන වියදම්	6,669	6,046	9,423	10,656
මධ්‍යම රජයේ පැවරුම්	30,948	36,499	37,832	45,848
සාමූහික ප්‍රදාන	24,699	30,574	30,462	35,892
උපමත පාදක ප්‍රදාන	596	1,000	607	803
අනුරූපිත ප්‍රදාන	282	307	246	311
පළාත් විශේෂිත සංවර්ධන ප්‍රදාන	4,208	3,405	3,332	3,854
විශේෂ යෝජනා ක්‍රම සඳහා විදේශීය ප්‍රදාන	1,163	1,213	3,184	4,988

මූලාශ්‍රය : විදේශ කටයුතු පළාත් සභා සහ පළාත් සාමාන්‍ය අමාත්‍යාංශය
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

පළපුරුදු කාර්මික නිලධාරීන් අවශ්‍ය තරම් නොපිවීම සහ ප්‍රමාණවත් නොවන පරිපාලන ව්‍යුහය පළාත් පාලන ආයතනවල ඵලදායී ක්‍රියාකාරීත්වය පසුබෑමකට ලක්කර ඇත. වාර්තා නබා ගැනීමේ ඵලදායී ක්‍රමයක් නොමැති බව හා නියාමන හා විමර්ශන කටයුතුවල පවත්නා දුර්වලතාවයන් තුළින් මේ බව පිළිබිඹු වේ.

6.5 රාජ්‍ය ණය සහ ණය සේවා ගෙවීම්

මධ්‍යම රජයේ ණය

ද.දේ.නි. යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් මධ්‍යම රජයේ ණය ප්‍රමාණය 2003 දී මෙන්ම සියයට 106 කට ආසන්න මට්ටමක පැවතිණි. 2004 දී අයවැය හිඟය වැඩිවීම සහ ප්‍රධාන විදේශ මුදල්වලට සාපේක්ෂව රුපියල අවප්‍රමාණය වීම මීට හේතු විය. දේශීය ණය, මධ්‍යම රජයේ මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 53 ක් (රුපියල් බිලියන 1,143.4 හෙවත් ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 56.4) වූ අතර විදේශීය ණය සියයට 47 (රුපියල් බිලියන 996.1 හෙවත් ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 49.1) ක් විය.

මුළු දේශීය ණය ප්‍රමාණයෙන් මධ්‍යකාලීන හා දිගුකාලීන ණය ප්‍රමාණය සියයට 76 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. දේශීය ණය වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් හෙවත් සියයට 56 ක්ම භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වලින් සමන්විත විය. වෙළෙඳපොළ නොවන ණය උපකරණ මගින් ණය ලබාගැනීම අඩු කිරීමේ ප්‍රතිපත්තියට අනුගත වෙමින් 2003 දී සමස්ත දේශීය ණය වලින් සියයට 24.4 ක් වූ රුපියල් ණය ප්‍රමාණය 2004 දී සියයට 14.4 ක් දක්වා තවදුරටත් අඩු විය. කෙටිකාලීන දේශීය ණය වලින් සියයට 90.4 ක් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වලින් සමන්විත විය. මේ අතර බැංකු ක්‍රමය තුළින් ලබාගත් ණය ප්‍රමාණය සියයට 19.5 කින් වර්ධනය වූ අතර එය සමස්ත දේශීය ණය වලින් සියයට 24 ක් විය.

පසුගිය වසරේදී විදේශීය ණය වලින් සියයට 98 සමන්විත වූයේ සහනදායී ණය වලින් වන අතර 2004 දී එය සියයට 97 ක් දක්වා ආන්තික අඩුවීමක් වාර්තා කළේය.

සමස්ත විදේශීය ණය වලින් සියයට 47 ක් ද්විපාර්ශ්වික ණය වූ අතර සියයට 51 ක් බහුපාර්ශ්වික ණය විය. මුළු විදේශීය ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 30.4 කට දායක වෙමින් ජපානය ප්‍රධාන ද්විපාර්ශ්වික ණය ලබාදෙන රට වශයෙන් තවදුරටත් කටයුතු කළේය. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය සහ ජර්මනිය ද පිළිවෙලින් සියයට 5.8 සහ සියයට 5.7 කට දායක වෙමින් ද්විපාර්ශ්වික ණය ලබාදෙන රටවල් අතර ප්‍රමුඛත්වය දැරීය. ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන ආයතනය සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව පිළිවෙලින් මුළු විදේශීය ණය වලින් සියයට 23 ක් සහ සියයට 24 ක් ලෙස දායක වෙමින් ප්‍රධාන බහුපාර්ශ්වික ණය දෙන්නන් ලෙස කටයුතු කළේය.

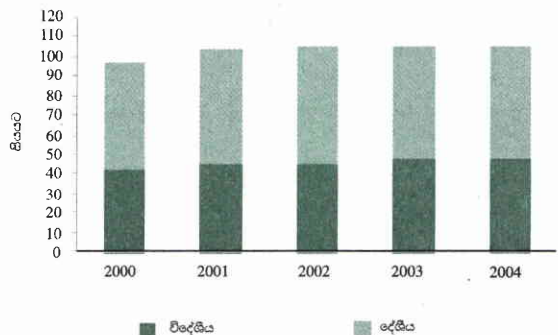
මූල්‍ය අංශයේ නොවන රාජ්‍ය සංස්ථාවල ණය

2004 අවසාන වනවිට මූල්‍ය අංශයේ නොවන රාජ්‍ය සංස්ථා බැංකු අංශය වෙත නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 36.2 සිට රුපියල් බිලියන 41.2 ක් දක්වා (ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 2.0) වැඩි විය. ලංකා බැංකු කෙළ නීතිගත සංස්ථාව, ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය සහ සමුපකාර නොග වෙළෙඳ සංස්ථාව යන ආයතන ප්‍රධානතම රාජ්‍ය සංස්ථාමය ණයකරුවන් වූ අතර මුළු රාජ්‍ය සංස්ථාවල ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 90 ක දායකත්වයක් මෙම ආයතන තුන විසින් දරනු ලැබීය. එම රාජ්‍ය සංස්ථාවන්ගේ නිෂ්පාදන පිරිවැයවත් සියවා ගැනීමට තරම් ප්‍රමාණවත් ලෙස මිළ ගණන් වෙනස් කිරීම ප්‍රමාදවීම හා ප්‍රමාණවත් නොවන පරිදි මිළ ගණන් වෙනස් කිරීම තුළින් එකතු වූ අලාභයන් මෙමගින් පිළිබිඹු කරනු ලැබීය.

සමස්ත රාජ්‍ය අංශයේ ණය

2003 අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 1,900 ක් වූ මධ්‍යම රජය සහ මූල්‍ය අංශයේ නොවන රාජ්‍ය සංස්ථා ඇතුළත් සමස්ත රාජ්‍ය අංශයේ නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය 2004 අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 2,181 ක් දක්වා වැඩි විය. ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සමස්ත රාජ්‍ය අංශයේ

**6.6 රජ සටහන
රාජ්‍ය ණය (ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස)**

නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය 2003 දී පැවති සියයට 107.9 සිට 2004 අවසානය වන විට සියයට 107.5 ක් දක්වා ආන්තිකව අඩු විය. 2003 වසරට සාපේක්ෂව 2004 දී රාජ්‍ය ණය මට්ටම ආන්තික වශයෙන් අඩු වුවද මෙම රාජ්‍ය ණය මට්ටම පෞද්ගලික අංශයේ වර්ධනයට අහිතකර ලෙස බලපෑම, පොලී ගෙවීමට ඇති බැඳීම වැඩිවීම, මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපෑම සහ ආර්ථිකයට බාහිර කම්පනයන්ට ඔරොත්තු දීමට ඇති හැකියාව අඩුවීම වැනි නියුණු ප්‍රශ්න රැසක් ඇතිවීමට හේතු වේ. එමනිසා රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතේ දක්වා ඇති ඉලක්කයන් අත්පත් කර ගැනීමට රජය යුහුසුළුව ක්‍රියාත්මක වීම අවශ්‍යය.

ණය සේවාකරණ ගෙවීම්

2004 මුළු ණය සේවාකරණ ගෙවීම් ප්‍රමාණය වූ රුපියල් බිලියන 300.6 දේශීය හා විදේශීය ණය ආපසු ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 180.8 කින් සහ දේශීය හා විදේශීය පොලී ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 119.8 කින් සමන්විත විය. සමස්ත ණය සේවාකරණ ගෙවීම් වලින් රුපියල් බිලියන 253.6 ක් දේශීය

ණය සේවාකරණ ගෙවීම් වූ අතර, රුපියල් බිලියන 47 ක් විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් විය.

දේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්වල සිදු වූ අඩුවීම නිසා 2004 දී මුළු ණය සේවාකරණ ගෙවීම් සියයට 12.8 කින් අඩු විය. කෙසේ නමුත්, විදේශීය ණය සඳහා පොලී ගෙවීම් වැඩිවීම හේතුවෙන් විදේශ ණය සේවාකරණ ගෙවීම් වැඩි විය.

රජයේ මුළු ණය සේවාකරණ ගෙවීම් රජයේ මුළු ආදායමෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 96.5 ක් විය. මෙම ණය සේවාකරණ ගෙවීම් සහ රජයේ මුළු ආදායම අතර අනුපාතය 2004 දී සාපේක්ෂ වශයෙන් යහපත් තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කළ ද (2002 දී සියයට 108.6 සහ 2003 දී සියයට 124.6) තවදුරටත් ඉහළ අගයක් ගැනීම මගින් රජයට සිය රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු අවශ්‍ය ලෙස හැසිරවීමට ඇති සීමාවන් පෙන්නුම් කරයි. එම උපතනියම පිළිබිඹු කරමින් භාණ්ඩ හා සේවා අපනයනවල අනුපාතයක් ලෙස විදේශ ණය සේවා ගෙවීම් ප්‍රමාණය 2003 දී පැවති සියයට 7.3 ක මට්ටමේ සිට 2004 දී සියයට 6.4 ක් දක්වා අඩු විය. 2004 දී සමස්ත විදේශීය ණය ප්‍රමාණය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 49 ක් පමණ වුවද, මෙම විදේශීය ණය ඉතා සහනදායී කොන්දේසි යටතේ ලබාගෙන තිබීම මෙම අනුපාතය අඩුවීමට හේතු විය.

2005 රජයේ සමස්ත ණය සේවාකරණ ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 395.4 ක් වෙනැටි ඇස්තමේන්තු කර ඇත. මෙය රුපියල් බිලියන 334.7 ක් වූ දේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් වලින් සහ රුපියල් බිලියන 60.7 ක් වූ විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් වලින් සමන්විත වේ. පැරිස් සමුළුවට අයත් ආධාර ලබාදෙන රටවල් (ජී. 7 කණ්ඩායමේ රටවල් ද ඇතුළුව) විසින් සුනාමි ව්‍යසනයට ලක් වූ ප්‍රදේශ යළි නඟා සිටුවීම සඳහා එම රටවලින් ලංකාව ලබාගෙන ඇති ණයවලට අදාළ 2005 සඳහා වූ ණය සේවා ගෙවීම් කල්දැම්මට අවසර දෙන ලදී. 2005 සඳහා සිදුකළ යුතුව තිබූ ණය ආපසු ගෙවීම් වසරක සහන කාලයකින් පසුව වසර හතරක කාල සීමාවක් තුළදී ආපසු ගෙවීමට හැකිවන පරිදි ණය සේවා ගෙවීම් වැඩ සටහන නැවත සකස් කෙරිණ. මෙම ක්‍රමය යටතේ 2005 සඳහා ලැබෙන සමස්ත ණය සහනය එ. ජ. ඩොලර් දශලක්ෂ 300 පමණ වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

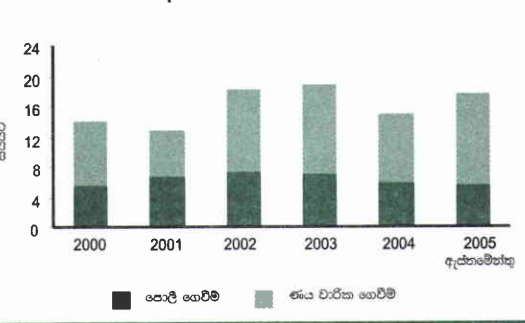
6.7 සංඛ්‍යා සටහන
රාජ්‍ය අංශයේ නොපිය වූ ණය (වර්ෂය අවසානයට)

ශීර්ෂය	රුපියල් දශලක්ෂ			
	2001	2002	2003	2004 තාවකාලික
1. මධ්‍යම රජයේ ණය	1,452,706	1,670,342	1,863,851	2,139,526
දේශීය ණය ^(අ)	815,965	948,386	1,019,969	1,143,389
පරිණත කාලය අනුව				
කෙටිකාලීන	278,624	259,205	249,621	269,784
මැදි හා දිගුකාලීන	537,341	689,181	770,348	873,605
ආයතන අනුව				
බැංකු ^(ආ)	256,808	247,743	228,411	272,981
බැංකු නොවන	559,157	700,643	791,559	870,408
විදේශීය ණය	636,741	721,956	843,882	996,138
ණය වර්ගය අනුව				
සහනදායී ණය	603,571	702,369	822,839	970,299
සහනදායී නොවන ණය	33,170	19,588	21,043	25,838
ව්‍යවහාර මුදල් අනුව				
විගැහි	249,852	297,848	359,844	420,459
එක්සත් ජනපද ඩොලර්	137,401	128,952	134,538	152,562
ජපාන යෙන්	185,079	218,921	260,706	310,311
ඩොයිෂ් මාර්ක් (ඇ)	33,101	53,606	63,500	83,579
වෙනත්	31,308	22,630	25,294	29,227
සටහන : විනිමය අනුපාතයේ විචලනය	48,844	74,044	67,691	106,502
2. මූල්‍ය නොවන රාජ්‍ය සංස්ථාවල ණය	40,811	43,031	36,192	41,171
ලංකා විදුලි බල මණ්ඩලය	10,491	15,261	14,411	12,529
ලංකා ඛනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව	18,674	16,232	14,909	23,326
සමුපකාර හෙතෙම වෙළෙඳ සංස්ථාව	8,162	7,514	2,402	1,400
අනෙකුත්	3,484	4,024	4,470	3,916
3. මුළු රාජ්‍ය අංශයේ ණය (1+2)	1,493,517	1,713,373	1,900,043	2,180,697

මූලය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

- (අ) 1993 දී සහ 1996 දී නිකුත් කරන ලද පිළිවෙලින් රු.දශලක්ෂ 24,088 සහ රුපියල් දශ ලක්ෂ 23,873 ක් වූ දිගුකාලීන බැඳුම්කර ඇතුළත්ය. එහෙත් 2003 නොවැම්බර් මස සභාගත වූ වෙනුවෙන් වාර්ෂික බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලද රුපියල් දශලක්ෂ 4,397 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඇතුළත් නොවේ.
- (ආ) විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයන්ගෙන් (FCBUs) ලබාගත් නොපියවූ ණය 2001 අවසානයේ රුපියල් දශලක්ෂ 29,462 ක්ද, 2002 අවසානයේදී රුපියල් දශලක්ෂ 29,570 ක් ද සහ 2003 අවසානයට රුපියල් දශලක්ෂ 29,406 ක් ද 2004 අවසානයට රුපියල් දශලක්ෂ 31,596 ද ඇතුළත්ය.
- (ඇ) 2002 ජනවාරි සිට ඩොයිෂ් මාර්ක්, ෆ්‍රැන්ක් ෆ්‍රැන්ක් සහ ඉතාලි ලීරා වශයෙන් පැවති නොපිය වූ ණය යුරෝ මුදලට පරිවර්තනය කරන ලදී.

6.7 රූප සටහන
රාජ්‍ය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් (ද.දේ.නි. ගෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස)

6.8 ගංඛිත ගටගත රාජ්‍ය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්

ශීර්ෂය	රුපියල් දශලක්ෂ				
	2001	2002	2003	2004	2005
				තාවකාලික	ඇස්තමේන්තු
ණය සේවාකරණ ගෙවීම්	179,072	284,358	344,634	300,563	395,418
ණය ආපසු ගෙවීම්	84,765	167,843	219,508	180,781	267,418
දේශීය	56,844	130,786	185,083	147,740	225,102
විදේශීය	27,921	37,057	34,425	33,041	42,316
පොදී ගෙවීම්	94,307	116,515	125,126	119,782	128,000
දේශීය	84,560	105,897	113,540	105,878	109,617
කෙටිකාලීන	26,109	29,422	25,147	20,474	16,944
මිදි හා දිගුකාලීන	58,451	76,475	88,393	85,404	92,673
විදේශීය	9,747	10,617	11,586	13,904	18,383

මූලය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

6.9 ගංඛිත ගටගත රාජ්‍ය ණය දර්ශක

දර්ශක	ප්‍රතිශතය				
	2001	2002	2003	2004	2005(අ)
රාජ්‍ය ණය/දේශීය	103.2	105.4	105.8	105.5	100.8
දේශීය ණය/දේශීය	58.0	59.8	57.9	56.4	54.6
විදේශීය ණය/දේශීය	45.3	45.6	47.9	49.1	46.2
මුළු විදේශීය ණය/නිර්දේශ (අ)	115.5	126.4	133.7	134.9	131.6
මුළු ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/දේශීය	12.7	17.9	19.6	14.8	17.4
මුළු ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/රාජ්‍ය ආදායම (ආ)	76.4	108.6	124.6	96.5	101.5
ඉන් : දේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/රාජ්‍ය ආදායම (ආ)	60.4	90.4	108.0	81.4	85.9
මුළු ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/රාජ්‍ය වියදම (ඇ)	38.3	49.8	54.1	45.7	47.8
ඉන් : දේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/රාජ්‍ය වියදම (ඇ)	30.0	41.5	46.9	38.6	40.4
විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/නිර්දේශ (අ)	6.8	8.3	7.3	6.4	7.6
දේශීය ණය පොලී/දේශීය	6.0	6.7	6.4	5.2	4.8
දේශීය ණය පොලී/ රාජ්‍ය වර්තන වියදම	27.9	32.0	33.9	27.2	26.2
විදේශීය ණය පොලී/නිර්දේශ (අ)	1.8	1.9	1.8	1.9	2.2

මූලය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ඒ අනුව 2005 දී භාණ්ඩ හා සේවා අපනයනවල අනුපාතයක් ලෙස විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් ප්‍රමාණය මූලික ඇස්තමේන්තුව වූ සියයට 7.6 සිට සියයට 3.8 දක්වා තාවකාලිකව අඩු වනු ඇත.

- (අ) භාණ්ඩ හා සේවා නිර්දේශ
- (ආ) රාජ්‍ය ආදායම් ආර්ථික වර්ගීකරණයට අනුව
- (ඇ) ණය ආපසු ගෙවීම් ඇතුළත්ව රාජ්‍ය වියදම්
- (ඈ) මුළු අයවැය ඇස්තමේන්තු මත පදනම් වී ඇත.